



Nasjonalt ID-senter

# Misbruk av ID-dokumenter 2012

# Innhold

Sammendrag .....	2
1. Innledning .....	3
1.1 Bakgrunn .....	3
1.2 Rapportens oppbygging .....	3
1.3 Definisjoner og begrepsbruk.....	4
1.4 Metode og datagrunnlag .....	5
1.4.1 Statistikk materialet .....	5
1.4.2 Mulige feilkilder .....	6
2. Presentasjon av statistikk materialet og funnene.....	7
2.1 Antall falske identitetsdokumenter .....	7
2.2 Nasjonaliteten til de falske identitetsdokumentene.....	10
2.3 Type identitetsdokumenter.....	11
2.4 Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren .....	13
2.5 Imposterdokumenter .....	16
2.6 Alder og kjønn på dokumentinnehaveren .....	17
3. Sammenligning med situasjonen i Europa.....	18
3.1 Frontex risikoanalyse .....	18
3.2 Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren.....	18
3.3 Type dokument og de falske identitetsdokumentets nasjonalitet .....	20
4. Avsluttende kommentarer .....	22
Vedlegg .....	22
.....	23

# Sammendrag

Det er gjort lite for å undersøke omfanget av misbruk av identitetsdokumenter i Norge. Nasjonalt ID-senter ønsket derfor å kartlegge og se nærmere på omfanget. Ved hjelp av innsamlet statistikk fra flere aktører har vi utarbeidet en analyse av bruk av falske identitetsdokumenter og misbruk av ekte identitetsdokumenter registrert avdekket i Norge i 2012.

Blant flere funn vil vi trekke frem at:

- det ble registrert avdekket 718 falske identitetsdokumenter i 2012
- nesten to tredeler av de falske identitetsdokumentene var dokumenter fra land i EU/Schengen. De fleste var italienske, men også en del spanske og greske dokumenter ble avdekket som falske.
- den nest største gruppen falske identitetsdokumenter var dokumenter fra Irak
- pass og ID-kort utgjør nesten 70 prosent av de falske identitetsdokumentene som ble registrert avdekket den største andelen av de falske passene var irakiske
- det var flest personer med oppgitt nasjonalitet fra Irak, Afghanistan og Nigeria som ble registrert avslørt i misbruk av identitetsdokumenter
- det ble avslørt to tilfeller av bruk av imposterdokumenter i Skatteetaten. Ellers er det kun Gardermoen som har rapportert om bruk av imposterdokumenter. Det er grunn til å tro at det kan være mørketall her.
- det var flest svenske pass som ble benyttet som imposterdokumenter
- den største gruppen som ble avslørt med falske identitetsdokumenter var mellom 20 og 40 år.
- Det var en større andel menn enn kvinner som misbrukte identitetsdokumenter. Sammenlignet med bruken av falske identitetsdokumenter er kvinneandelen likevel noe større ved bruk av imposterdokumenter.

# 1. Innledning

## 1.1 Bakgrunn

I europeisk sammenheng refererer Frontex<sup>1</sup> til en økende grad av bruk av falske identiteter og falske identitetsdokumenter. Ved hjelp av falske identitetsdokumenter kan personer urettmessig skaffe seg rettigheter de ikke har krav på, ulovlig passere grenser og skaffe seg oppholdsgrunnlag på uriktig vis. Bruk av falsk identitet og falske identitetsdokumenter kobles ofte til kriminell virksomhet, som illegal innvandring, menneskehandel og menneskesmugling. Falske identitetsdokumenter har de siste år fått mye oppmerksomhet i norske medier. Mange av oppslagene viser til at bruk av falske dokumenter ofte er et ledd i organiserte kriminelle nettverk hvor mennesker i sårbare situasjoner blir grovt utnyttet. Misbruk av identitetsdokumenter antas å være et økende problem også i Norge, og vi mener det er viktig å rette fokus på omfanget og utfordringene knyttet til dette.

En viktig oppgave for Nasjonalt ID-senter, er å kartlegge og utarbeide analyser knyttet til uriktig identitet og misbruk av falske dokumenter. På den måten kan vi bidra til et grunnlag for vurderinger av hvilke tiltak som må iverksettes mot misbruk av identitetsdokumenter eller for å løse andre identitetsutfordringer i samfunnet. Ved hjelp av statistikk over falske identitetsdokumenter som ble avdekket i Norge i 2012, har vi skrevet denne rapporten om avdekket misbruk av identitetsdokumenter blant utenlandske borgere. Rapporten omhandler bruk av falske dokumenter og bruk av imposterdokumenter. Tallene knytter seg både til utlendinger som oppholdt seg i Norge og til utlendinger som har ønsket å reise inn til Norge.

Så vidt vi er kjent med, er det ikke gjort en samlet kartlegging av registrerte avdekkede falske identitetsdokumenter blant utenlandske borgere i Norge tidligere. Denne rapporten vil derfor bidra til å gi et bilde av omfanget av falske identitetsdokumenter benyttet i Norge i 2012, selv om det sannsynligvis foreligger store mørketall. Ved en årlig kartlegging vil det være mulig å følge utviklingen over tid og peke på trender og avdekke modus på dette området.

## 1.2 Rapportens oppbygging

I kapittel 1 vil vi kort forklare og definere noen av de ulike begrepene i rapporten og gjøre rede for datagrunnlag og metode.

I kapittel 2 presenterer vi den innhentede statistikken, trekker ut hovedfunnene og knytter noen korte kommentarer til noen av funnene. Vi har særlig konsentrert oss om å sammenstille og trekke ut data om:

- hvor mange falske dokumenter som har blitt avdekket
- hvilken type dokumenter som har blitt avdekket
- de falske dokumentenes nasjonalitet

---

<sup>1</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

- oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren
- bruk av imposterdokument
- alder og kjønn på dokumentinnehaveren

I kapittel 3 sammenligner vi våre egne hovedfunn med funn gjort i Europa, basert på en risikoanalyse utført av Frontex' analysenettverk<sup>2</sup>. Statistikken som tabellene er basert på i rapporten, blir presentert i sin helhet som vedlegg bakerst i rapporten.

Vi vil i denne rapporten ikke komme med noen konkrete anbefalinger til tiltak. Rapporten er en presentasjon av de tall og fakta vi har innhentet. Den er ment for alle som på en eller annen måte berøres av de stadig økende ID-utfordringene i samfunnet, som for eksempel politiske beslutningstakere, politi- og utlendingsforvaltningen og øvrige offentlige og private aktører som vurderer identitetsdokumenter i sitt virke.

Det er opp til leseren selv og den enkelte aktør å vurdere tiltak ut fra posisjon og rolle i politi- og utlendingsforvaltningen eller andre steder i samfunnet. Nasjonalt ID-senter kan i den sammenhengen bidra med faglige råd og ekspertise ved behov.

### 1.3 Definisjoner og begrepsbruk

*Identitetsdokumenter* blir i denne rapporten brukt om alle typer dokumenter som kan si noe om identiteten til en person, uten at dokumentet nødvendigvis er et legitimasjonsdokument. Rapporten omfatter derfor også dokumenter som for eksempel militærbevis, bankkort og asylsøkerbevis.

*Falske identitetsdokumenter* er brukt som en samlebetegnelse for både forfalskede og totalfalske identitetsdokumenter. Begrepet *forfalsket* bruker vi når vi snakker om et i utgangspunktet ekte og lovlig utstedt dokument som har blitt ulovlig endret. Begrepet *totalfalskt* brukes om et dokument som i sin helhet er bygget opp fra grunnen av forfalskeren, og som er laget for å se ut som et ekte og lovlig utstedt dokument.

*Imposterdokument* er et ekte utstedt dokument, benyttet av andre enn dokumentets rette eier.

*Frontex* er EUs organisasjon for sikkerhet ved EUs yttergrenser. *FRAN* (Frontex Risk Analysis Network) samler inn statistikk og informasjon fra medlemslandene for å utarbeide rapporter, strategiske analyser og risikoanalyser.

*ID-kort* blir benyttet som en samlebetegnelse for «nasjonalt ID-kort», «ID-dokument» og «ID-kort».

*Hoveddokument* betyr i denne rapporten det dokumentet vedkommende har brukt som reisedokument. Hvis en person for eksempel hadde både pass og oppholdskort, er det tatt utgangspunkt i nasjonaliteten til passet. I de tilfellene en person kun er registrert med ett identitetsdokument, er det tatt utgangspunkt i dette som hoveddokument.

---

<sup>2</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

*Oppgitt nasjonalitet* benyttes i denne rapporten om den nasjonaliteten en person hevder å ha, uten at det nødvendigvis er gjort nærmere undersøkelser for å bekrefte dette.

*Strasak* er et av politiets straffesaksregister for behandling av straffesaker, og fungerer som en straffesaksjournal i form av registrering og oppfølging av anmeldelser og undersøkelsessaker.

*Tredjelandborgere* er personer som ikke er borgere av et land som omfattes av EØS-avtalen eller EFTA-konvensjonen (EØS-borgere).

Begrepene *andrelinje* og *tredjelinje* er benyttet for å beskrive på hvilket kompetansenivå identitetsdokumentene er blitt undersøkt.

*Andrelinje* består av høyt kvalifiserte dokumentgranskere med avansert utstyr for ekthetsvurdering og tilgang på referanser. Andrelinje finnes hos PU, større politidistrikt og på enkelte flyplasser. De arbeider ofte tett sammen med førstelinjen.

*Tredjelinje* er et spesialistnivå med sakkyndige dokumentgranskere, avansert utstyr for ekthetsvurdering og rekonstruksjon av forfalskninger, samt tilgang på omfattende referansesamlinger. Tredjelinje finnes hos Kripos og Nasjonalt ID-senter.

## **1.4 Metode og datagrunnlag**

### **1.4.1 Statistikkmateriale**

Dataene som ligger til grunn for denne rapporten ble hentet fra statistikkmateriale og skjemaer som Nasjonalt ID-senter har mottatt fra eksterne aktører som alle fører en eller annen form for egen statistikk på falske dokumenter.

Hoveddelen av dataene ble hentet fra de månedlige skjemaene som politidistriktene sendte inn til Politiets utlendingsenhet i 2012, jf. Grensekontrollrundskrivet 2009-009. I henhold til Grensekontrollrundskrivet skal alle politidistriktene hver måned rapportere inn blant annet antall avdekkede falske identitetsdokumenter til Politiets utlendingsenhet. Politiets utlendingsenhet rapporterer deretter informasjonen fra skjemaene videre til blant annet Frontex.

Politiets utlendingsenhet hadde i løpet av 2012 registrert slike skjemaer fra 14 av til sammen 27 politidistrikt. Av disse var det kun syv politidistrikt som hadde rapportert at de hadde avdekket falske identitetsdokumenter. Fra Oslo politidistrikt mottok vi en egen oversikt.

Øvrig statistikkmateriale som ble benyttet i denne rapporten, er hentet fra Politiets utlendingsenhet, Skatteetaten, Kripos og Nasjonalt ID-senters egen statistikk.

Vi har valgt en arbeidsmetode basert på statistikk og opplysninger mottatt og innhentet fra de nevnte aktørene fordi det i dag ikke er mulig å hente ut en entydig statistikk over falske identitetsdokumenter fra Strasak. Det finnes ingen egen kode i Strasak som favner bruk av falske identitetsdokumenter. Det er derfor vanskelig å hente ut nøyaktig statistikk over omfanget. Utfordringen med Strasak ligger i at saker med falske identitetsdokumenter kan være kodet under mange ulike koder, som for eksempel falsk forklaring, dokumentfalsk, diverse og uriktige opplysninger etter utlendingsloven. Under hver av disse kodene kan det også være registrert andre typer falske dokument og forfalskninger, som for eksempel falske

pengar, falske resepter og falske bilskilt. Å undersøke hvilke registreringer som faktisk gjelder falske identitetsdokumenter, krever derfor en manuell gjennomgang. Dette er svært tid- og ressurskrevende.

#### **1.4.2 Mulige feilkilder**

Det er en mulighet for feilkilder ved vår metode. Vi må derfor i denne rapporten ta forbehold om at vi ikke kan gi et helt nøyaktig bilde av hvor mange identitetsdokumenter som faktisk er avdekket som falske, og hvor mange imposterdokumenter som er avslørt.

Statistikken fra de fleste politidistriktene som har rapportert månedlig til Politiets utlendingsenhet, er noe begrenset. Flere politidistrikt har opplyst at de ikke har mulighet til å prioritere denne innrapporteringen.

Dessuten har Nasjonalt ID-senter ikke tilgang til Utlendingsdatabasen eller noen av de relevante politisystemene. Vi har derfor ikke hatt mulighet til å etterprøve og undersøke enkelte funn som burde vært undersøkt nærmere, ved søk i disse systemene.

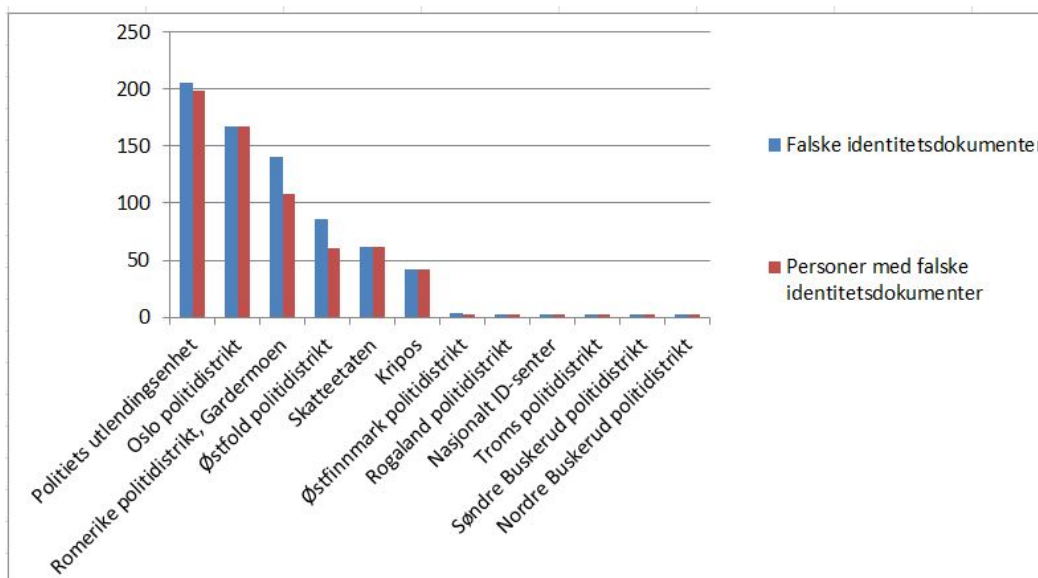
Det er viktig å huske på at statistikk materialet omfatter bare det misbruket av identitetsdokumenter som er registrert avdekket og rapportert. Det er grunn til å tro at det faktiske misbruket er langt større.

## 2. Presentasjon av statistikk materialet og funnene

### 2.1 Antall falske identitetsdokumenter

Vi vil her presentere en oversikt over hvor mange falske identitetsdokumenter som er registrert avdekket i 2012, fordelt på aktør og hvor stor andel disse falske dokumentene utgjør i forhold til den totale mengden undersøkte identitetsdokumenter. Tallene over falske dokumenter er basert på at de ble avdekket i 2012, men de kan ha blitt undersøkt på et senere tidspunkt.

Fig 1: Falske identitetsdokumenter versus antall personer med falske identitetsdokumenter pr aktør 2012.





Tabell 1: Antall falske identitetsdokumenter versus antall personer per aktør 2012.

Sted for avdekking av falske dokumenter	Antall dokumenter	Antall personer
Politiets utlendingsenhet	206	199
Oslo politidistrikt	167	167
Romerike politidistrikt, Gardermoen	140	108
Østfold politidistrikt	86	62
Skatteetaten	62	62
Kripos	42	42
Øst-Finnmark politidistrikt	4	2
Rogaland politidistrikt	3	2
Nasjonalt ID-senter	2	2
Troms politidistrikt	2	2
Søndre Buskerud politidistrikt	2	2
Nordre Buskerud politidistrikt	2	2
<b>Totalt</b>	<b>718</b>	<b>652</b>

Tabell 2:

Oversikt over antall falske identitetsdokumenter i forhold til den totale mengden undersøkte identitetsdokumenter for 2012.

Aktør	Antall undersøkte dokumenter*	Antall falske identitetsdokumenter	Andel falske identitetsdokumenter (%)
Politiets utlendingsenhet	2901*	206	7 %
Oslo politidistrikt	601	167	28 %
Romerike politidistrikt, Gardermoen	961*	140	15 %
Østfold politidistrikt	422	86	20 %
Skatteetaten	ukjent*	62	-
Kripos	73	42	58 %
Øst-Finnmark politidistrikt	12	4	33 %
Rogaland politidistrikt	24	3	13 %
Nasjonalt ID-senter	15	2	13 %
Troms politidistrikt	2	2	100 %
Søndre Buskerud politidistrikt	2	2	100 %
Nordre Buskerud politidistrikt	2	2	100 %

\* «Antall undersøkte dokumenter»: Med undersøkte dokumenter mener vi her dokumenter som er undersøkt av en andre- eller tredjelinje hos aktørene».

\* Politiets utlendingsenhet: Det er ikke registrert hvilke dokumenter som er funnet i bagasje eller lignende, hvilke som er forsøkt skjult, eller hvilke som er levert inn ved søknad om beskyttelse.

\* Romerike politidistrikt, Gardermoen: Tallene i denne tabellen er hentet fra skjemaer sendt fra Romerike politidistrikt til Politiets utlendingsenhet. Tallene dekker kun dokumenter som ble presentert i grensekontroll, ikke de som ble funnet i for eksempel tollbeslag, på toaletter eller i bagasje. Det er for øvrig noe avvik i tallmaterialet som er gjennomgått. Nasjonalt ID-senter har fått informasjon fra dokumentgranskerne på Gardermoen om at deres oversikter viser at de har gjennomført 961 andrelinjekontroller av identitetsdokumenter, hvorav 206 av de undersøkte dokumentene var falske. De opplyste at det kan være noen mangler i skjemaene som er sendt til Politiets utlendingsenhet.

\* Skatteetaten: Skatteetaten har ikke oversikt over hvor mange dokumenter som er undersøkt av andrelinje, men førstelinje har kontrollert 130 825 dokumenter i 2012. Dette tallet er ikke sammenlignbart med de andre tallene, som er antallet som er undersøkt av en andre- eller tredjelinje.

## Hovedfunn – antall falske identitetsdokumenter

- Totalt ble det registrert avdekket 718 falske identitetsdokumenter.
- Politiets utlendingsenhet er den aktøren som undersøkte flest identitetsdokumenter.
- Prosentandelen falske dokumenter varierer fra aktør til aktør.

## Kommentar

Det er grunn til å tro at et langt større antall falske dokumenter er i omløp enn det som er registrert avdekket.

Førstelinjen i politiet og andre offentlige etater, som for eksempel Skatteetaten, ser mange identitetsdokumenter daglig. Antall undersøkte dokumenter nevnt i denne rapporten, er dokumenter førstelinjen fattet mistanke til, og derfor sendte videre for nærmere undersøkelse. Hos Politiets utlendingsenhet blir tilnærmet alle dokumenter som blir levert inn eller funnet<sup>3</sup> ved søknad om beskyttelse, undersøkt av andrelinjen, uten at det nødvendigvis er kontrollert av personen som har mottatt eller funnet dokumentet. Hvorvidt et falskt dokument fanges opp, er avhengig av førstelinjens kunnskap og erfaring med både taktisk og teknisk identitetskontroll. Et av hovedfunnene i Evalueringsprosjektet<sup>4</sup> er at det er et behov for kompetanseheving i politiet innenfor identitetsarbeid. Det samme gjelder flere andre offentlige etater, i henhold til funn i en studie iverksatt av Utlendingsdirektoratet om Skatteetatens, NAVs og Finansnæringens identitetsproblematikk<sup>5</sup>. Uten tilstrekkelig kompetanse i førstelinjen vil det være vanskelig å fange opp eventuelle falske identitetsdokumenter for videre undersøkelser.

Politiets begrensede innrapportering til Politiets utlendingsenhet gir grunn til å anta at det er avdekket flere falske identitetsdokumenter enn det som faktisk er rapportert inn i politidistriktene. Samtidig vet vi at mange av politidistriktene ikke har den nødvendige kompetansen som skal til for å avdekke falske identitetsdokumenter. Det er uklart hvorvidt den manglende rapporteringen skyldes manglende ressurser for rapportering eller enkelte politidistrikt faktisk ikke har avdekket falske identitetsdokumenter i 2012. Skjemaene fra politidistriktene viser at det er over tusen tilfeller der det er registrert at en person har et identitetsdokument, uten at det er registrert i skjemaet om dokumentet er undersøkt av en første- eller andrelinje.

Den begrensede innrapporteringen medvirker til at andelen falske dokumenter som er avdekket hos de ulike aktørene, er ufullstendig. Utrechnet prosentandel av antall falske avdekkede identitetsdokumenter i tabell 2 ovenfor er derfor misvisende hos noen av aktørene. Hva angår de aktørene hvor vi har klart å fremskaffe nødvendig og mest sannsynlig korrekt tallmateriale av totalt antall undersøkte dokumenter, ser vi at andelen avdekkede falske dokumenter er varierende. I Kripos ble langt over halvparten av de undersøkte dokumentene avdekket som falske. I Oslo politidistrikt ble hele tre av ti undersøkte identitetsdokumenter avdekket som falske, mens hos Politiets utlendingsenhet utgjorde disse knapt en av ti.

---

<sup>3</sup>Noen dokumenter blir forsøkt skjult i bagasje eller på personen, og blir ikke nødvendigvis lagt frem frivillig av asylsøkeren.

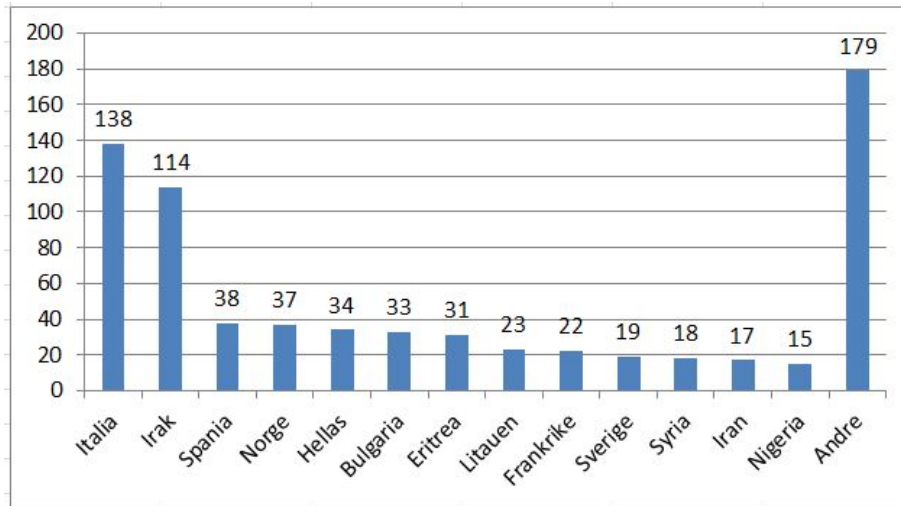
<sup>4</sup>Rapport fra Evalueringsprosjektet 2013, Nasjonalt ID-senter: Karlegging av ID-arbeid Del 1 Politi og utenriksstasjoner

<sup>5</sup>Behov for en felles innsats – identitetsproblematikk og identitetsvurderinger knyttet til utlendingers identitet. Oxford research, 2013.

## 2.2 Nasjonaliteten til de falske identitetsdokumentene

Under dette punktet vil vi gi en oversikt over de falske identitetsdokumentenes nasjonalitet og vise dette i sammenheng med hvor de ulike dokumentene ble benyttet, hvilken nasjonalitet dokumentinnehaveren oppga og hvilken type dokument de var i besittelse av.

Fig 2: Nasjonaliteten til avdekkede falske identitetsdokumenter 2012



Tabell 3: Oversikt over de falske identitetsdokumentenes nasjonalitet sett i sammenheng med sted, personens oppgitte nasjonalitet og type dokument for 2012

Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter	Sted den største andelen er tatt	Oppgitt nasjonalitet til største andel som har benyttet dokumentet	Type dokument	Kommentar
Italia	138	Oslo, Østfold	Nigeria, Ghana	Reisedokument for utlendinger, ID-kort, bosettingstillatelser	De fleste som har benyttet falske italienske dokumenter har, brukt to italienske dokumenter
Irak	114	Politiets utlendingsenhet	Irak	Pass, ID-kort, statsborgerbevis	Hos Politiets utlendingsenhet har fire statsløse benyttet falske irakiske dokumenter, dvs. tre pass og ett nasjonalt ID-kort
Spania	38	Oslo, Gardermoen	Nigeria, Afghanistan	ID-kort, bosettingstillatelser, pass	På Gardermoen er de falske spanske dokumentene benyttet som et tilleggskort til et pass av annen nasjonalitet
Norge	37	Oslo politidistrikt, Kripos	Afghanistan	Asylsøkerbevis	Det er også fire personer fra Somalia som er tatt med falske norske pass i Oslo politidistrikt
Hellas	34	Gardermoen	Irak, Afghanistan, Syria	Bosettingstillatelser, ID-dokumenter	Det er mange som har brukt falske greske dokumenter, i tillegg til et annet falsk pass fra et land utenfor EU/Schengen, og ikke samme som oppgitt hjemland.
Eritrea	31	Politiets utlendingsenhet	Eritrea	ID-kort, militærbevis	Det er én person fra Yemen som har benyttet ett falskt dokument fra Eritrea. Resten av personene var fra Eritrea.

## **Hovedfunn – de falske identitetsdokumentenes nasjonalitet**

- Nesten to tredeler av de falske identitetsdokumentene var dokumenter fra land i EU/Schengen. De fleste var italienske, men også en del spanske og greske dokumenter ble avdekket som falske.
  - Falske italienske identitetsdokumenter ble hovedsakelig benyttet av personer fra Ghana og Nigeria. De fleste ble avdekket av Romerike politidistrikt, Gardermoen, Oslo politidistrikt og Østfold politidistrikt.
  - Innehavere av falske spanske identitetsdokumenter var jevnt fordelt blant tredjelandsborgere, men med noe overvekt av personer som oppga at de var fra Nigeria og Afghanistan. De fleste ble avdekket av Oslo politidistrikt og Romerike politidistrikt, Gardermoen.
  - Den nest største gruppen falske identitetsdokumenter var dokumenter fra Irak. De falske irakiske identitetsdokumenter ble benyttet av personer som oppga å være fra Irak. Disse dokumentene ble hovedsakelig avdekket av Politiets utlendingsenhet og Kripos.
  - Alle de falske eritreiske dokumentene ble avdekket av Politiets utlendingsenhet. Med unntak av én, oppga alle dokumentinnehaverne at de var fra Eritrea.

### **Kommentar**

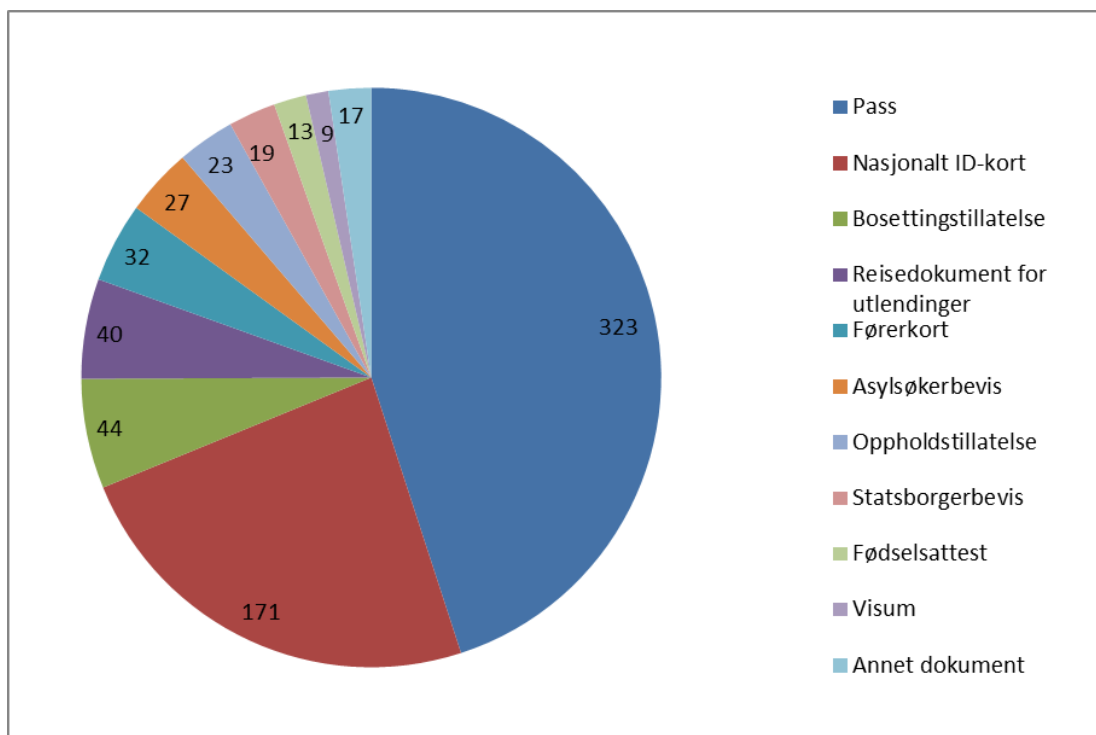
Det ligger ingen overraskelse i at andelen falske identitetsdokumenter fra land i EU/Schengen er høy. Som EØS-borger kan man bo og arbeide i Norge uten å søke om oppholdstillatelse så lenge man registrerer seg hos politiet og kan fremvise et gyldig ID-kort eller pass. Et falsk pass eller ID-kort fra et land i EU/Schengen gir større sjanse for å tilegne seg et oppholdsgrunnlag i Norge enn om man søker om oppholdstillatelse etter det ordinære regelverket.

Gitt nettopp det store antall falske identitetsdokumenter fra land i EU/Schengen, mener vi det er viktig at førstelinjen er særskilt oppmerksom på denne type identitetsdokumenter. Vi stiller også spørsmål om hvorvidt den identitetskontrollen som gjøres av personer fra land i EU/Schengen er tilstrekkelig.

### **2.3 Type identitetsdokumenter**

Her gir vi en oversikt over antall falske identitetsdokumenter som ble avdekket som falske i 2012, fordelt på type dokument. Her gir vi også utfyllende informasjon om noen av de dokumenttypene som ble avdekket som falske.

Fig 3: Ulike typer falske identitetsdokumenter 2012



\*Kategorien *Annet dokument* omfatter blant annet, militærbevis, bankkort og familiebok. For en fullstendig oversikt, se tabell 3 i vedlegg til rapporten

Tabell 4: Type falsk identitetsdokument – utvidet informasjon om nasjonalitet, sted og type forfalskning i 2012

Type dokument	Antall	Nasjonalitet største andel som ble avdekket som falskt	Sted dokumentet ble avslørt falskt	Type forfalskning	Kommentar
Pass	323	Irak, Italia	Irak: Politiets utlendingsenhet, Oslo politidistrikt, Kripos Italia: Østfold politidistrikt	Noen totalfalske, men de fleste er utsatt for fotobytte eller sidebytte	På Gardermoen er det en del pass som er benyttet som imposterdokument
ID-kort	171	Land i EU/Schengen, flest fra Italia	Østfold, Skatteetaten,	Totalfalske	Ingen av personen som har benyttet dokumenter fra land i EU/Schengen, er selv fra disse landene.
Bosettingstillatelser	44	Hellas, Italia	Gardermoen og Østfold politidistrikt	Totalfalske	Mange som har falske bosettingstillatelser, har også falske pass fra oppgitt hjemland.
Reisedokument for utlendinger	40	Italia	Politiets utlendingsenhet, Østfold, Gardermoen	Totalfalske	Nesten alle de falske reisedokumentene for utlendinger var italienske, og personene hadde ofte et annet dokument i tillegg.

## Hovedfunn – type identitetsdokument

- Pass er den største gruppen av falske identitetsdokumenter.
- Pass og ID-kort utgjør nesten 70 prosent av de falske identitetsdokumentene.
- En stor andel av de falske passene var irakiske. De fleste ble avdekket av Politiets utlendingsenhet.
- Den andre store gruppen falske pass var italienske. De aller fleste ble avdekket av Østfold politidistrikt ved Rygge flyplass.
- Nesten alle ID-kortene som ble avdekket som falske, er fra land i EU/Schengen
- Over 90 prosent av «reisedokument for utlendinger» som ble avdekket som falske, var italienske.
- Det ble avdekket ni falske visa. Alle ble avslørt i Romerike politidistrikt, Gardermoen.

## Kommentar:

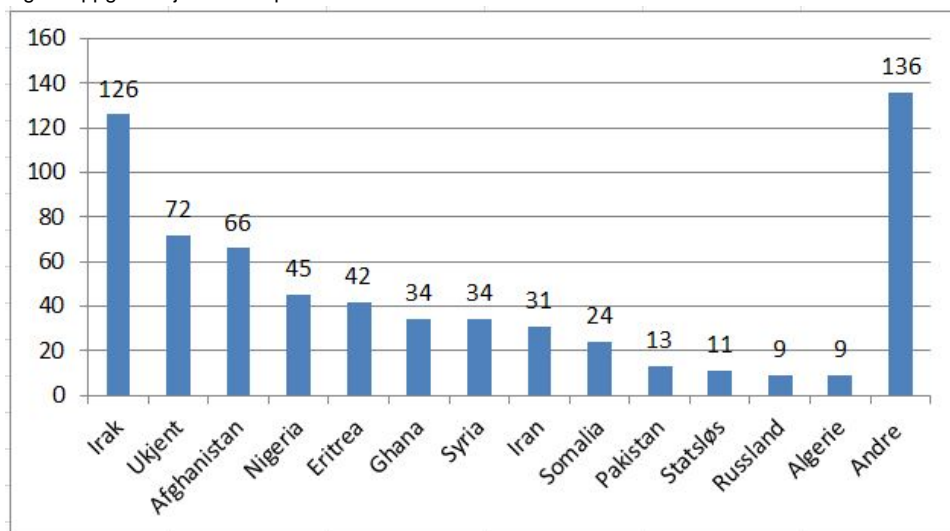
Både pass og ID-kort er identitetsdokumenter som gir mulighet for grensepassering, og vil kunne bidra til en mulig oppholds- eller arbeidsgrunnlag i Norge. Vi viser her også til vår kommentar om EU/Schengen-dokumenter under punkt 2.2.

Det er et forholdsvis lite antall falske visa som er avdekket som falske.

## 2.4 Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren

Under dette punktet vil vi gi en oversikt over oppgitt nasjonalitet til personene som er avslørt med falske identitetsdokumenter, og vise dette i sammenheng med hvor de ble avslørt, hvilke type dokumenter de benyttet og dokumentenes nasjonalitet.

Fig 4. Oppgitt nasjonalitet til personer som er avslørt med falske identitetsdokumenter 2012

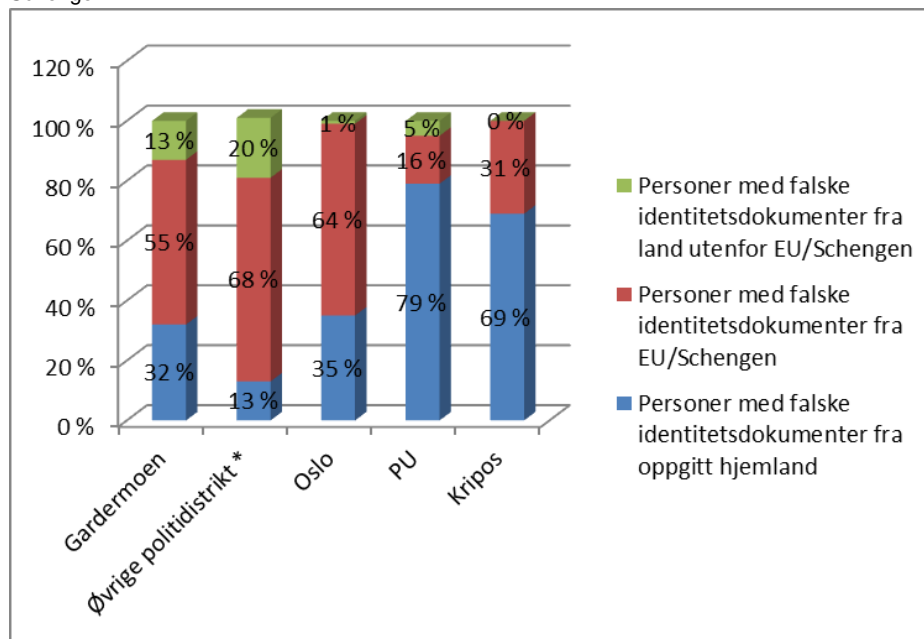


\*Tallene for *ukjent nasjonalitet* er i all hovedsak hentet fra Skatteetatens statistikk. Skatteetaten registrerer ikke nasjonalitet til personen som benyttet de falske identitetsdokumentene. De øvrige registrert under denne kategorien, er personer som er registrert forsvunnet før nasjonalitet ble oppgitt.

Tabell 5 viser nasjonaliteten til personer som ble avslørt med falske identitetsdokumenter i 2012.

Nasjonalitet person	Antall personer	Hvor den største andelen er tatt	Nasjonalitet dokument	Type dokument	Kommentar
Irak	126	Politiets utlendingsenhet, Oslo politidistrikt, Kripos, Gardermoen	Irak (ikke Gardermoen)	Pass, Nasjonalt ID-kort	Det ble også avslørt irakere med falske dokumenter på Gardermoen hvor de benyttet falske dokumenter fra land i EU/Schengen og falske tyrkiske dokumenter.
Afghanistan	69	Oslo politidistrikt, Gardermoen, Kripos	Dokumenter fra land i EU/EØS	Norske asylsøkerbevis, pakistanske og indiske pass med europeiske tillatelser, og dokumenter fra land i EU/EØS.	Det er få afghanere som er tatt med falske dokumenter hos PU, og de har hovedsakelig benyttet dokumenter fra land i EU/Schengen.
Nigeria	45	Oslo politidistrikt, Østfold politidistrikt	Italia, Nigeria	Pass fra Nigeria og Italia, ID-kort fra Italia	De som ble avslørt i Østfold politidistrikt, har hovedsakelig benyttet dokumenter fra Italia.
Eritrea	42	Politiets utlendingsenhet, Gardermoen	Eritrea (ikke Gardermoen)	Nasjonalt ID-kort	Bortsett fra én har alle fra Eritrea benyttet dokumenter fra hjemlandet. På Gardermoen har alle benyttet dokumenter fra land i EU/Schengen.
Ghana	34	Oslo politidistrikt	Italia	Pass, Nasjonalt ID-kort	Kun svært få personer som oppga å være fra Ghana, er registrert hos de andre aktørene.
Syria	34	Politiets utlendingsenhet, Gardermoen	Syria (ikke Gardermoen)	Pass	Hos Politiets utlendingsenhet var det kun personer som oppga å være fra Syria, som benyttet syriske dokumenter. På Gardermoen har syrere benyttet dokumenter fra land i EU/Schengen.

Fig 5: Prosentvis oversikt over antall personer med falske identitetsdokumenter fra oppgitt hjemland og land i og utenfor EU/Schengen \*



\* Tallene i denne figuren omfatter ikke Skatteetaten, som ikke registrerer dokumentinnehaverens oppgitte nasjonalitet. Kripas får tilsendt de fleste dokumentene fra politidistriktene, og hvis ikke politidistriktet har oppgitt nasjonalitet på personen, registrerer de samme nasjonalitet på personen som på dokumentet. Derfor kan tallene fra Kripas være noe misvisende.

\* Øvrige politidistrikter omfatter i denne figuren de øvrige politidistriktene som har rapportert, dvs. Østfold, Øst-Finnmark, Rogaland, Troms, Søndre Buskerud og Nordre Buskerud.

### **Hovedfunn - oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren:**

- 652 personer ble avslørt med til sammen 718 falske identitetsdokumenter.
- Det var flest personer med oppgitt nasjonalitet fra Irak, Afghanistan og Nigeria som ble avslørt med falske identitetsdokumenter i 2012.
- De som er avslørt i bruk av falske identitetsdokumenter av Politiets utlendingsenhet benyttet hovedsakelig falske dokumenter fra oppgitt hjemland, mens de som ble avslørt i bruk av falske identitetsdokumenter i politidistriktene ble hovedsakelig tatt med falske identitetsdokumenter fra land i EU/Schengen.

### **Kommentarer:**

Tallmaterialet viser at antall avdekkede falske dokumenter er høyere enn antall personer. Dette skyldes at noen personer benyttet flere falske identitetsdokumenter, gjerne i form av ulike type underlagsdokumenter i tillegg til pass, for å bekrefte og styrke sin falske identitet.

Vi ser for øvrig store ulikheter mellom Politiets utlendingsenhet og politidistriktene med hensyn til om det falske identitetsdokumentet er fra personens oppgitte hjemland eller fra et annet land.

Når politidistriktene avslører misbruk av identitetsdokumenter, er gjerne dokumentet forsøkt benyttet av en utlending i den hensikt å skjule sin egentlige identitet, og da særlig nasjonalitet og opprinnelsesland. Et slikt ønske om å tildekke sin egentlige identitet kan ha sin begrunnelse i alt fra et ønske om å skjule kriminelle handlinger til å tilegne seg rettigheter og



goder som vedkommende ellers ikke ville hatt rett til. Det kan være lovlig grensepassering, oppholdsrett som EØS-borger med rett til å ta arbeid, med mer. Vi viser her også til vår kommentar under punkt 2.2.

Ca. 90 prosent av de som søkte beskyttelse hos Politiets utlendingsenhet i 2012, la ikke frem et identitetsdokument. Dette gjør det vanskelig for utlendingsmyndighetene å vite om oppgitt identitet er riktig. Derfor er det nærliggende å anta at når et falskt identitetsdokument blir fremlagt for Politiets utlendingsenhet, er hensikten med det falske identitetsdokument fortrinnsvis å bekrefte opplysningene vedkommende selv gir om sin identitet, nasjonalitet og sitt beskyttelsesgrunnlag. Merk likevel at det i tallmaterialet fra Politiets utlendingsenhet ikke er registrert hvilke dokumenter som er frivillig fremlagt ved søknaden om beskyttelse og hvilke som er forsøkt skjult, funnet i bagasje eller lignende.

## **2.5 Imposterdokumenter**

Romerike politidistrikt, ved Gardermoen, avslørte 26 personer som benyttet seg av imposterdokumenter. Under disse avsløringene ble det tatt beslag i 31 imposterdokumenter, hvorav 23 var pass.

Tolv av dokumentene som ble benyttet på Gardermoen, var svenske, og ti av disse var pass. Fem av imposterdokumentene var fra land utenom EU/Schengen.

Opgitt nasjonalitet på personene som ble avslørt med imposterdokument var jevnt fordelt mellom tredjelandsborgere. Av disse var det elleve kvinner og femten menn, se også punkt 2.6.

I Skatteetaten ble det avslørt to personer som brukte imposterdokumenter. Ingen av de andre aktørene har innrapportert eller skilt ut i rapporteringen at de har avslørt bruk av imposterdokumenter.

### **Hovedfunn – bruk av imposterdokumenter:**

- Av aktørene innenfor politiet er det kun Romerike politidistrikt ved Gardermoen som innrapporterte at de har avslørt bruk av imposterdokumenter.
- Skatteetaten har avslørt to tilfeller av bruk av imposterdokumenter.
- Det var flest svenske pass som ble misbrukt på denne måten.

### **Kommentarer:**

I henhold til vårt tallmateriale synes problemet med imposterdokumenter som tilsynelatende lite. Det er imidlertid grunn til å anta at det foreligger mørketall for denne formen for misbruk av identitetsdokumenter, ikke minst pass. Det rapporteres i europeisk sammenheng om at bruk av imposterdokumenter er en økende trend innen EU/Schengen<sup>6</sup>. Det er grunn til å tro at dette også er tilfellet i Norge.

---

<sup>6</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

Utfordringen ved å avsløre bruk av imposterdokumenter er at dokumentet er teknisk ekte og derfor ikke vil avsløres gjennom en teknisk dokumentkontroll. Dette stiller store krav til personkontrollen i førstelinjen.

## 2.6 Alder og kjønn på dokumentinnehaveren

Den største andelen av personene som ble avslørt med falske identitetsdokumenter var gruppen 20-40 år.

Det var hovedsakelig menn som ble avslørt med falske identitetsdokumenter. De utgjorde omtrent 80 prosent. Av de som ble avslørt med imposterdokumenter, var nesten halvparten kvinner.

Fig 6: Kjønn – imposterdokumenter

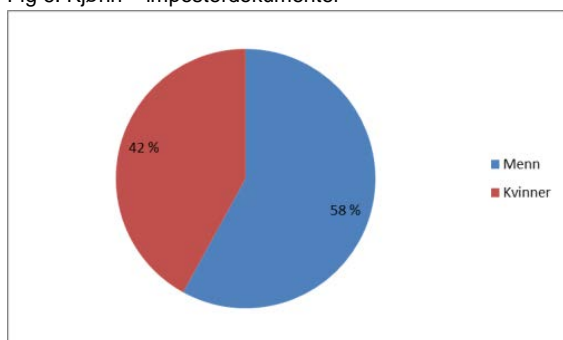
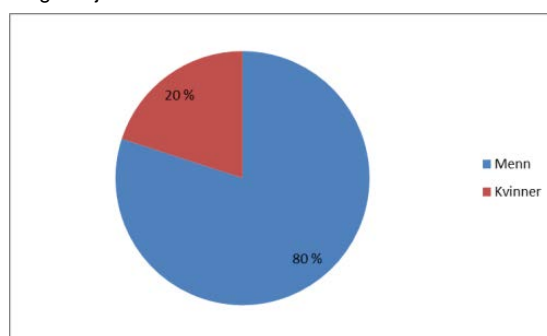


Fig 7: Kjønn – falske identitetsdokumenter



### **Hovedfunn – alder og kjønn:**

Den største andelen av personer som ble avslørt med falske identitetsdokumenter var gruppen 20-40 år.

Det er en større andel menn enn kvinner som misbrukte identitetsdokumenter. Sammenlignet med bruken av falske identitetsdokumenter er kvinneandelen noe større ved bruk av imposterdokumenter.

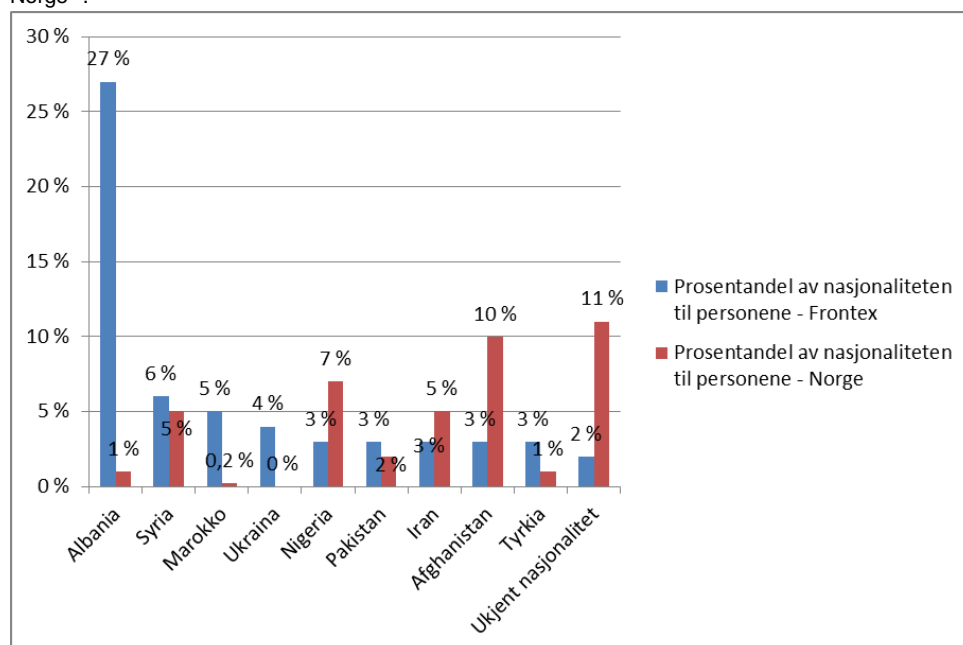
## 3. Sammenligning med situasjonen i Europa

### 3.1 Frontex risikoanalyse

Frontex' analysetnettverk har utarbeidet en risikoanalyse for 2013<sup>7</sup> hvor et av kapitlene omhandler bruk av falske dokumenter. Analysen er basert på informasjon og statistikk som ble levert inn fra medlemslandene for 2012. Dataene viser at nesten 8000 reisende ble avslørt som brukere av over 9000 falske dokumenter for å reise ulovlig inn i EU/Schengen fra land utenfor dette området. Nedenfor vil vi sammenligne de norske tallene med de europeiske tallene fra denne risikoanalysen.

### 3.2 Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaveren

Fig 7: Oppgitt nasjonalitet til dokumentinnehaverne i 2012 basert på statistikken til Frontex sammenlignet med statistikken i Norge<sup>8</sup>.



#### Hovedfunn – sammenligning med situasjonen i Europa – oppgitt nasjonalitet:

- Hva gjelder oppgitt nasjonalitet på dokumentinnehaveren, var det til dels store ulikheter mellom det som ble registrert i Europa som helhet og det som ble registrert i Norge
- Spesielt andelen albanske borgere som blir tatt med falske identitetsdokumenter, var langt større i resten av Europa enn i Norge.
- For andre nasjonalitetsgrupper, som syrere og pakistanere, er prosentandelen nesten sammenfallende.

#### Kommentar:

Risikoanalysen viser at albanere var den største nasjonalitetsgruppen som ble avdekket med falske identitetsdokumenter i Europa i 2012. En del benyttet falske greske «bordercrossing

<sup>7</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

<sup>8</sup> Prosentandelen er basert på den totale andelen avslørte personer i Europa og Norge.

stamps», for å komme over grensen til Hellas. I Norge ble det kun registrert fem albanere med falske identitetsdokumenter i 2012. Tre av disse hadde greske pass, én hadde italiensk pass og én hadde litauisk pass.

Foruten albanerne var ukrainere, syrere, afghanere og marokkanere de største gruppene som ble avslørt med falske identitetsdokumenter i 2012 i Europa. I Norge var kun afghanere og syrere registrert blant topp ti. Det var kun én marokkaner som ble tatt med falske identitetsdokumenter i 2012, og ingen ukrainere.

Nigerianere har vært blant topp fem i Europa hva gjelder bruk av falske dokumenter i flere år<sup>9</sup>. Denne nasjonalitetsgruppen ble ofte tatt for bruk av både ekte og falske nigerianske pass med falske franske visa. Situasjonen i Norge skiller seg her ut ved at de fleste nigerianerne ble avslørt med italienske og spanske dokumenter.

Fra 2011 til 2012 skjedde det en markant økning i antall syriske borgere som benyttet falske dokumenter for å komme inn i EU/Schengen området<sup>10</sup>. En stor andel av syrerne ble avdekket med falske tyrkiske pass og ID-kort, i tillegg til falske stjalne blanko pass fra Tyskland. Syrere som ble tatt med falske identitetsdokumenter innenfor EU/Schengen-området, hadde som oftest falske greske ID-kort og oppholdstillatelser. Det ble også rapportert om syriske borgere som kom fra Tyrkia med Turkish Airlines med ekte svenske dokumenter brukt som imposterdokumenter. Noen benyttet også falske pass fra land i EU/Schengen med forfalskede eller stjalne blanko greske oppholdstillatelser<sup>11</sup>.

Også i Norge er personer som har oppgitt å være fra Syria, avslørt med syriske pass brukt som imposterdokumenter. Videre er mange borgere av Syria avslørt i bruk av falske greske oppholds- eller bosettingstillatelser. Det er derimot ingen som er avslørt med tyske eller svenske dokumenter.

---

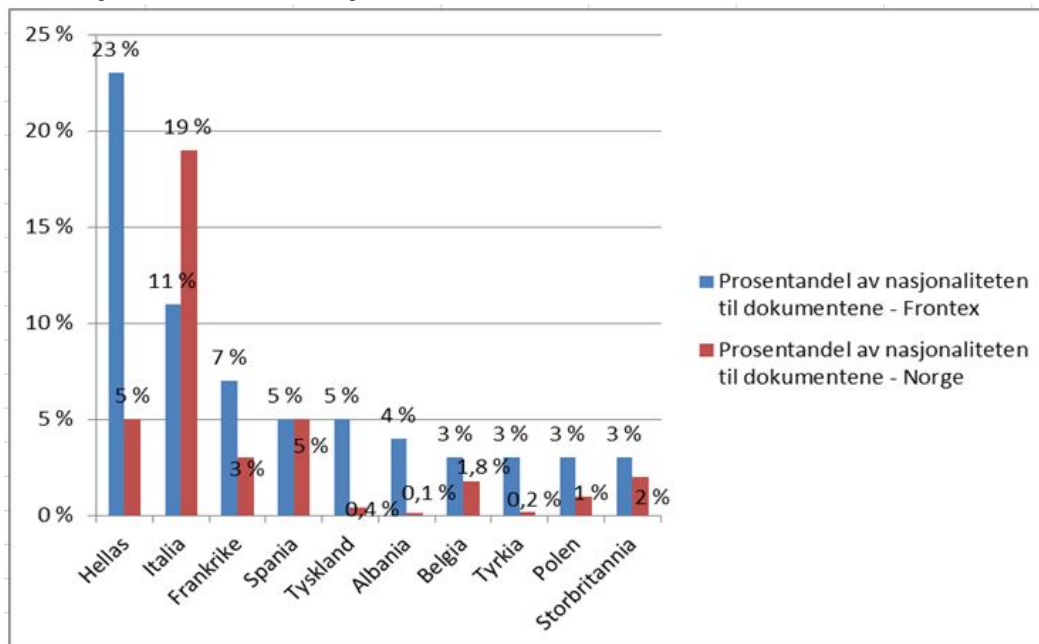
<sup>9</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

<sup>10</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

<sup>11</sup> Frontex Annual Risk Analysis 2013

### 3.3 Type dokument og de falske identitetsdokumentets nasjonalitet

Figur 8: Nasjonaliteten til identitetsdokumentene som er avdekket som falske i 2012, basert på statistikken til Frontex sammenlignet med statistikken i Norge.



#### Hovedfunn – sammenligning med situasjonen i Europa – type dokument og dokumentets nasjonalitet:

- Både i europeisk og norsk sammenheng er det flest pass som er registrert avdekket som falske.
- Hva gjelder oppgitt nasjonalitet til identitetsdokumentene som ble registrert avdekket som falske, var det enkelte store ulikheter mellom det som ble registrert i Europa og det som ble registrert i Norge.
- I Europa utgjorde greske identitetsdokumenter den største andelen falske identitetsdokumenter (23 prosent), mens andelen falske greske identitetsdokumenter var langt lavere i Norge (5 prosent).
- For italienske identitetsdokumenter, som utgjorde den nest største andelen falske identitetsdokumenter i Europa (11 prosent), var prosentandelen i Norge langt høyere (19 prosent).
- Når det gjelder de øvrige nasjonalitetsgruppene var prosentandelen av den totale mengden som ble avdekket som falske relativt lik funnene i Norge.

#### Kommentar:

I Europa ble flest pass, etterfulgt av stempler, avdekket som falske i 2012. Den tredje største kategorien var falske oppholdstillatelser, deretter kom ID-kort og visum. Også i Norge ble det registrert avdekket flest falske pass. Det ble derimot avdekket relativt få falske oppholdstillatelser og kun ni falske visa.

Risikoanalysen refererer også til visa som ble tilegnet på feil grunnlag og var svært vanskelig å oppdage for kontrollørene i førstelinjen. Ettersom det ble avslørt bare ni falske visa i Norge i 2012, kan det foreligge mørketall, eller det er andre typer dokumenter som benyttes for å komme inn i Norge.

I Europa utgjorde greske dokumenter den største gruppen dokumenter som ble avdekket som falske, hvorav en stor andel var greske stempler. Andre store grupper var italienske, franske, spanske og tyske dokumenter. I Norge var det et stort antall italienske, greske og spanske dokumenter som ble avdekket som falske, mens kun tre tyske dokumenter ble avdekket som falske. Irakiske dokumenter er ikke representert blant topp ti i risikoanalysen, mens de utgjorde et stort antall i Norge.

Risikoanalysen uttrykker bekymring over pass, spesielt fra land i EU/Schengen, da personer som benytter disse dokumentene ikke blir kontrollert så grundig som tredjelandsborgere. Samtidig gir disse dokumentene innehaveren vesentlige rettigheter, som for eksempel rett til opphold og arbeid i det landet hvor vedkommende oppholder seg. Se her også våre sammenfallende kommentarer under punkt 2.2.

## 4. Avsluttende kommentarer

Ved å gjøre jevnlige analyser vil vi kunne følge med på utviklingen av hvilke type identitetsdokumenter som avdekkes som falske. Dette vil gi et bedre grunnlag for vurderinger av hvilke tiltak som må iverksettes og gjøre oss i stand til å måle effekten. Målet med eventuelle tiltak må være å avsløre og redusere bruk av falske identitetsdokumenter, det være seg falske identitetsdokumenter som er benyttet for urettmessig å skaffe seg opphold og arbeid i Norge eller som et ledd i kriminell virksomhet.

Vi har i denne rapporten gitt et bilde av misbruk av identitetsdokumenter som ble avdekket i Norge i 2012. Dette bildet er ikke fullstendig. Det er grunn til å regne med underrapportering fra politidistriktene, men det har ikke vært mulig å fremskaffe bedre grunnlagsmateriale enn det foreliggende. For å kunne gi et fullstendig bilde, er det helt avgjørende at det føres fullstendige og korrekte dataregistreringer knyttet til misbruk av identitetsdokumenter.

Vi mener at denne rapporten likevel gir enkelte interessante funn som bidrar til å belyse omfanget av bruken av falske identitetsdokumenter. Sammenlignet med statistikk fra resten av Europa viser statistikken fra Norge et noe annet bilde av både hvilke nasjonaliteter som har benyttet falske identitetsdokumenter og typen dokumenter som blir avdekket. Er dette fordi Norge reelt skiller seg ut, eller skyldes dette rett og slett at vi ikke har satt inn tilstrekkelig kompetanse og ressurser på de riktige stedene?

# Tabell 1 Nasjonalitet dokumenter

Nasjonalitet dokument	Antall dokumenter
Italia	138
Irak	114
Spania	38
Norge	37
Hellas	34
Bulgaria	33
Eritrea	31
Litauen	23
Frankrike	22
Sverige	19
Syria	18
Iran	17
Nigeria	15
Storbritannia	15
Pakistan	11
Portugal	10
Romania	9
Egypt	8
Belgia	13
Bangladesh	7
Tsjekkia	7
Kina	6
Polen	6
Japan	5
Russland	5
Usbekistan	5
Finland	4
Ghana	4
Ungarn	4
Israel	4
Elfenbenskysten	3
Tyskland	3
Nederland	3
Sudan	3
Statsløs	3
Afghanistan	2
Østerrike	2
Kamerun	2
Etiopoa	2
Guinea	2
India	2
Korea	2
Sri Lanka	2
Mayanmar	2
Tyrkia	2
Uganda	2
Albania	1
Kongo	1
Danmark	1
Fantasi	1
Georgia	1
Gambia	1
Hong Kong	1
Jordan	1
Kenya	1
Libanon	1
Liberia	1
Libya	1
Latvia	1
Nigeria	1
Slovakia	1
Tadjikistan	1
Ukjent	1
USA	1
Yemen	1
<b>Totalsum</b>	<b>718</b>

Nasjonalitet person	Antall
Irak	126
Ukjent	72
Afghanistan	66
Nigeria	45
Eritrea	42
Ghana	34
Syria	34
Iran	31
Somalia	24
Pakistan	13
Statsløs	11
Russland	9
Algerie	9
Spania	8
Bangladesh	7
Kina	7
Sudan	7
Tyrkia	7
Usbekistan	7
Frankrike	6
Albania	5
Bulgaria	5
Liberia	5
Senegal	5
Storbritannia	5
Gambia	4
Litauen	4
Yemen	4
Ungarn	3
Libanon	3
Libya	3
India	2
Japan	2
Makedonia	2
Romania	2
Armenia	2
Belgia	2
Kamerun	2
Elfenbenskysten	2
Etiopia	2
Georgia	2
Guinea	2
Sri Lanka	2
Portugal	2
Uganda	2
Mayanmar	1
Marokko	1
Danmark	1
Egypt	1
Vest-Sahara	1
Israel	1
Jordan	1
Kenya	1
Nigeria	1
Nepal	1
Sierra Leone	1
Togo	1
Tadjikistan	1
<b>Totalsum</b>	<b>652</b>

Vedlegg 1: Nasjonalitet dokument

Vedlegg 2: Nasjonalitet person



Type dokument	Antall dokumenter
Pass	323
Nasjonalt ID-kort	171
Bosettingstillatelse	44
Reisedokument for utlendinger	40
Fører kort	32
Asylsøkerbevis	27
Oppholdstillatelse	23
Statsborgerbevis	19
Fødselsattest	13
Visum	9
Annet dokument	7
Militærbevis	5
Attest	1
Bankkort	1
Familiebok	1
Innenrikspass	1
Vigselsattest	1
<b>Totalsum</b>	<b>718</b>

Vedlegg 3: Type dokument



Utgitt februar 2014 av

Nasjonalt ID-senter  
Møllergata 39, 0179 Oslo  
22 69 90 22

[www.nidsenter.no](http://www.nidsenter.no)  
[postmottak@nidsenter.no](mailto:postmottak@nidsenter.no)